

Virkkulan lintuntorni

ARVOSTELUPÖYTÄKIRJA 15.8.2024

Suppea kilpailuohjelma

Arkkitehtuurikilpailu

KILPAILUAIKA 8.4.2024-31.5.2024

SISÄLLYS

1. KILPAILUOHJELMA

- 1.1. Kilpailutehtävä
- 1.2. Osallistujat
- 1.3. Kilpailuohjelman hyväksyminen ja säännöt
- 1.4. Arviointiryhmä
- 1.5. Kilpailun aikataulu

2. SUUNNITTELUOTEHTÄVÄ

- 2.1. Tausta
- 2.2. Kilpailualue
- 2.3. Kilpailun tavoitteet
- 2.4. Suunnittelutehtävä

3. KILPAILUN ARVOSTELU

- 3.1. Kilpailuehdotukset
- 3.2. Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet
- 3.3. Yleisarvostelu
- 3.4. Ehdotuskohtaiset arvostelut

4. KILPAILUN RATKAISU

- 4.1. Arviointiryhmän työskentely ja päätös
- 4.2. Suositus jatkotoimenpiteksi

5. KILPAILUTÖIDEN TEKIJÄT

1. KILPAILUOHJELMA

1.1. KILPAILUTEHTÄVÄ

Limingan kunta järjesti arkkitehtuurikutsukilpailun Limingassa sijaitsevan Virkkulan uuden lintutornin suunnittelemiseksi. Kilpailun järjestäjänä toimi Limingan kunta.

Kilpailun tarkoituksena oli löytää ympäristöön sopiva ja ympärivuotiseen käyttöön soveltuva maisemallisesti ja toiminnallisesti korkeatasoinen lintutorni. Kilpailussa noudatettiin SAFAn kilpailusääntöjä.

1.2. OSALLISTUJAT

Kyseessä oli kutsukilpailu. Kilpailuun kutsuttiin seuraavat neljä arkkitehtitoimistoa:

- Ateljé Sotamaa
- OOPEAA Office for Peripheral Architecture Oy
- Studio Puisto Arkkitehdit Oy
- Verstas Architects, Verstas Arkkitehdit Oy

Kullekin kilpailuehdotuksen jättäneelle maksettiin 5 500 euroa (alv 0%)

1.3. KILPAILUOHJELMAN HYVÄKSYMINEEN JA SÄÄNNÖT

Kilpailuohjelma liitteineen oli kilpailun järjestäjän, arviointiryhmän sekä SAFA:n kilpailu-asiantuntijan hyväksymä. Kilpailussa noudatettiin SAFA:n kilpailusääntöjä.

Kilpailussa hyödynnettiin Cludia Kilpailutus – järjestelmää (pienhankinta, suljettu menettely). Cludian kautta osallistujille toimitettiin kilpailuaineisto, osallistujilla oli mahdollista esittää kysymyksiä sekä saada vastauksia ja myös kilpailuehdotukset toimitettiin Cludia-järjestelmän kautta.

1.4. ARVIOINTIRYHMÄ

Ehdotussuunnitelmien arvioinnin suorittivat seuraavat henkilöt:

- Karola Sahi, arkkitehti, SAFA:n nimeämä puolueeton asiantuntija *
- Juha-Pekka Niinimaa, arkkitehti SAFA *
- Teemu Haapala, elinvoimajohtaja, Limingan kunta
- Ville Nikkinen, rakentamisen erityisasiantuntija, Metsähallitus
- Petri Kulju, rehtori, Limingan taidekoulu

Kilpailun vaihtolovelvollisena sihteerinä toimi kehityspäällikkö Laura Kelhä, Limingan kunta. SAFAn kilpailusääntöjen edellyttämiä ammattijäseniä ovat tähdellä (*) merkityt henkilöt. Tuomaristo oli päätösvaltainen täysilukuisena. Mikäli kilpailun ratkaisusta äänestetään, äänestys ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

Tuomaristo oli lisäksi oikeutettu kuulemaan tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita arvioinnin ja päätöksenteon tukena, kuten esimerkiksi kustannuslaskijaa. Rakennuskonsultti Jenira auttoi tuomaristoa ehdotusten alustavien rakentamiskustannusten arvioinnissa. Asiantuntijat ja sihteeri eivät osallistuneet päätöksentekoon eikä heillä ollut oikeutta osallistua kilpailuun.

1.5. KILPAILUN AIKATAULU

- **8.4.2024** Kilpailu alkaa ja kilpailuaineisto toimitetaan kilpailijoille.
- **21.4.2024** Osallistujilla on mahdollisuus esittää tarkentavia kysymyksiä kilpailuun liittyen.
- **VIKKO 17** Tuomariston antamat vastaukset kilpailijoiden kysymyksiin julkaistaan Cludia Kilpailutus -järjestelmässä. Tämän jälkeen esitetyt kysymykset vastauksineen ovat kaikkien osallistujien hyödynnettävissä.
- **31.5.2024** Kilpailuehdotus tulee jättää klo 16.00. mennessä.
- **VIKOT 22-23** Kilpailuehdotukset voidaan asettaa julkisesti nähtäville ja kuntalaisten kommentoitavaksi ennen voittajan valintaa.
- **KESÄKUU 2024** tavoitteena julkistaa kilpailun tulos.

2. SUUNNITTELU TEHTÄVÄ

2.1. TAUSTA

Liminganlahden luontokeskus on avannut ovensa kävijöille vuonna 1998. Rakennuksen ovat suunnitelleet arkkitehdit Maija Niemelä ja Pentti Myllymäki.

Liminganlahden luontokeskus ja sen (Virkkulan) lintutorni ovat Limingan matkailun ykköskohde - ja tunnetuin niin Suomen kuin Euroopan laajuisesti. Liminganlahden luontokeskuksella sijaitsee Metsähallituksen ylläpitämä Lintujen kahdeksan vuodenaikaa -näyttely sekä luontokeskuksen yhteydessä sijaitsee Limingan luontokoulu, kesäkeittiö sekä kosteikkoluontoa esittelevä oppimisympäristö Kukkala.

Nykyinen lintutorni (tai katselutaso) on valmistunut vuonna 2012, kun myrsky vei vanhan perinteisen lintutornin Virkkulasta. Vuonna 2012 avattiin luontokeskuksen laajennus lintuaiheisen näyttelyn kera ja samalla kertaa uusittiin lintutorni. Katselutasanne alkaa olla tiensä päässä, vaikka onkin vasta 12 vuotta vanha, mutta hätäisellä aikataululla rakennettu torni ja sen kova käyttö ovat kuluttaneet rakennetta nopeasti.

Nykyiseen torniin mahtuu yhtä aikaa kaksi 30 hengen ryhmää (yksi ylös tasanteelle ja toinen ryhmä alakertaan) eli kapasiteetti on 60 henkeä. Torni on rakennettu niin, että tuuli vaikuttaisi siihen tärinän näkökulmasta mahdollisimman vähän - ja nimenomaan tätä valokuvaajat ja kaukoputkibongarit kiittelevät!

Uusi torni tullaan rakentamaan nykyisen katselutasanteen "etupuolelle" (pohjoispuolelle), niin että vanha torni on käytössä niin pitkään, että uusi voidaan avata, tämän jälkeen vanha torni puretaan ja uuden tornin avajaisia voidaan juhlistaa.

2.2. KILPAILUALUE

Liminganlahti on Euroopan merkittävimpiä lintukosteikkoja ja Suomen tärkein Ramsar-kosteikko. Kymmenet tuhannet linnut levähtävät, ruokailevat ja pesivät maankohoamisen muovaamalla alueella. Liminganlahti kuuluu Limingan lakeuden kulttuurimaisemaan (VAMA 2021).

Liminganlahti on kansainvälisesti merkittävä muuttolintujen levähdys- ja pesimäalue. Alue on monen pohjoisen ja eteläisen lintu- ja kasvilajin levinneisyysalueen kohtaamispaikka. Liminganlahdella pesii yli 160 lintulajia, ja vuoden aikana alueella voidaan havaita yli 200 lajia. Keskeisiä pesiviä lajeja ovat esimerkiksi merihanhi, mustapyrstökuiri, ruskosuohaukka ja näkyvimpiä muuttolintuja ovat laulujoutsenet, metsähanhet, kurjet ja suokukot. Vuoteen 2021 mennessä lajeja on havaittu 289.

Liminganlahden pinta-ala on yli 12 000 hehtaaria. Lahden keskisyvyys on 2,5 metriä ja puolet lahdesta on alle metrin syvistä. Liminganlahdella on 12 pientä saarta ja kaksi pientä kluuvilampea, Kuppi ja Pajulampi. Kluuvilammet ovat kuroutuneet irti merestä maankohoamisen seurauksena. Ensimmäinen lintutorni on rakennettu Virkkulaan vuonna 1987.

Virkkulan nykyinen lintutorni

Luontokeskuksen pihasta lähtee Virkkulan lintutornille sorastettu polku, jonka mitta yhteen suuntaan on noin 600 metriä. Samoin pihasta lähtee Rantaniityn luontopolku, jonka mitta yhteen suuntaan on 650 metriä, ja joka kulkee lammaslaidunta mukailleen kohti rantaniittyjä. Molempia polkuja pitkin pääsee kulkemaan niin pyörätuolilla kuin lastenvaunujen kanssa. Reiteillä ei ole talvikunnossapitoa.

Virkkulan tornin alatasanne on esteetön. Alatasanteella on myös ikkunaluukut, jotka helpottavat valokuvaamista. Luontokeskuksen läheisyydessä sijaitsee keittokatos, jossa on kolme tulentekopaikkaa.

2.3. KILPAILUN TAVOITE

Kilpailun tavoitteena oli löytää uusi suunnitelma Virkkulan lintutornille toteutuksen pohjaksi. Nykyinen lintutorni on tullut käyttökänsä päähän. Tarkoituksena on korvata torni arkkitehtonisesti, maisemallisesti ja toiminnallisesti korkeatasoisella ja omaleimaisella lintutornilla. Lintutornin tulee olla maisemaan ja käyttötarkoitukseensa soveltuva, ajaton ja erilaisia sääolosuhteita kestävä sekä lisätä entisestään alueen matkailuun liittyvää houkuttelevuutta. Kilpailuohjelmassa oli määritettynä suunnittelun ja rakentamisen kustannustavoite, joka oli huomioitava hankkeen mahdollisen toteutumisen reunaehtona.

2.4. SUUNNITTELU TEHTÄVÄ JA -OHJEET

Lintutornin tulee olla valtakunnallisesti arvokkaan Limingan lakeuden kulttuurimaisemaan sekä Liminganlahden rakennettuun ympäristöön soveltuva. Lintutornin tulee olla arkkitehtoniselta ilmeeltään korkeatasoinen, ja soveltua arvokkaaseen ympäristöönsä tuoden sille lisäarvoa.

Lintutornin rakenteen suunnittelussa ja materiaalien valinnoissa tulee ottaa huomioon vuodenaikojen vaihtelu. Lintutornin tulisi kestää erilaisia sääolosuhteita. Materiaalien valinnassa tulisi ottaa huomioon käytön, ilkvallan ja ilmaston rasitukset lintutornille. Materiaalien valinnassa on huomioitava myös ekologisuus sekä materiaalien elinkaari. Suunnittelussa tulisi ottaa huomioon myös lintutornin huolto ja kunnossapito. Rakenne on suunniteltava siten, että torni heiluu ja tärisee mahdollisimman vähän.

Lintutornin tulee olla vähintään kaksitasoinen ja kahteen tasoista on mahdollista vähintään 60 henkilöä kerrallaan (30+30, yhteensä 60). Molemmilta tasoilta on pystyttävä tarkkailemaan sekä valokuvaamaan Liminganlahden lintu- ja muita lajeja.

Ylemmältä katselutasolta näkymän tulisi olla 360 astetta. Alataso voi olla osittain umpinainen. Alatason on oltava esteetön ja saavutettava esimerkiksi pyörätuolilla.

Perustaminen on suunniteltu tehtäväksi pohjatutkimuksen ja perustamistapalausunnon perustella, toisin kuin lausunnossa on ehdotettu, lyötävien RR90 teräspaalujen varaan. Teräspaaluja tulee 3 kpl/antura ja anturoita (1200mmx1200mm h=500mm) alustavan suunnittelun mukaan 16 kpl. Suunniteltu lintutorni tulisi onnistua ankkuroimaan maksimissaan 16 anturan varaan.

Palautettava aineisto

- Sijaintipiirros asemapiirroksen pohjalta, 1:500
- Pohjapiirros, 1:50
- Julkisivut ja tarvittavat leikkaukset, 1:50
- Havainnekuva
- Tarvittavat detaljit tarkoituksen mukaisessa mittakaavassa
- Mahdollisesti muuta havainnollistavaa materiaalia
- Selostus suunnitelman periaatteista, materiaaleista ja toteutuksesta

Kilpailuehdotukset laaditaan vaakasuuntaisille A3-kokoisille plansseille PDF-muodossa. Tiedoston maksimikoko on noin 30 Mt .

Tiedosto on varustettava kilpailijan nimimerkillä ja siitä on poistettava kaikki tekijään liittyvät tunnisteet. Suunnitelma on laadittava suomen kielellä.

3. KILPAILUN ARVOSTELU

3.1. KILPILUEHDOTUKSET

Määräaikaan mennessä saapui neljä kilpailuehdotusta:

- Ehdotus A) Joutsen
- Ehdotus B) Nest
- Ehdotus C) Kehrä
- Ehdotus D) Muuttajat

3.2. KILPILUEHDOTUSTEN ARVOSTELUPERUSTEET

Arkkitehtoninen kokonaisuus

- Arkkitehtuurin korkeatasoisuus ja omaperaisuus
- Suunitelman soveltuvuus ja sen tuoma lisäarvo arvokkaaseen maisemaan.

Soveltuvuus käyttötarkoitukseen

- Lintujen tarkkailuun sekä valokuvaamiseen soveltuvuus
- Alatasanteen esteettömyys

Elinkaari & Ekologisuus

- Sääolosuhteiden muutosten huomiointi
- Ekologisuus, esim. materiaalivalinnat
- Huolto- ja kunnossapidon helppous

Kilpailuehdotusten kokonaisratkaisu ja kehityskelpoisuus on tärkeämpää kuin yksityiskohtien virheettömyys.

3.3. YLEISARVOSTELU

Kaikki kutsukilpailun ehdotukset olivat kiinnostavia, ratkaisuperiaatteiltaan omaperäisiä, havainnollisesti sekä ammattitaitoisesti toteutettuja. Ehdotuksista saattoi nähdä kunnioittavan suhteen valtakunnallisesti arvokkaan Limingan lakeuden kulttuurimaisemaan sekä pyrkimyksen rakentamisen kestäväään laatuun. Neljä erilaista ehdotusta osoittivat, kuinka tornin suunnitelma on ratkaistavissa sekä maisemallisesti että soveltuvuudeltaan käyttötarkoitukseensa hyvin erilaisin tulokulmin.

Ehdotuksista jäi kokonaisuutena mielikuva, että kooltaan pienimittakaavaisen lintutornin suunnittelu on ollut innostava työ. Ehdotukset ovat lennokkaita ja eri tavoin elämyksellisiä.

Kilpailun ratkaisi voittaneen ehdotuksen kokonaisote: paikan henkeen sopivuus, rakenteellinen idea, toimivuus lintujen tarkkailuun ja valokuvaamiseen sekä tornin joustava ja monipuolinen käyttömahdollisuus. Kilpailun korkeasta tasosta huolimatta todettiin kaikissa ehdotuksissa olevan tarpeita jatkokehittelylle.

Liminganlahden ympäristö

Liminganlahti on kansainvälisesti merkittävä muuttolintujen levähdys- ja pesimäalue. Se on Euroopan merkittävimpiä lintukosteikkoja ja Suomen tärkein Ramsar-kosteikko. Kymmenet tuhannet linnut levähtävät, ruokailevat ja pesivät maankohoamisen muovaamalla alueella. Liminganlahti kuuluu Limingan lakeuden kulttuurimaisemaan (VAMA 2021).

Liminganlahti on monen pohjoisen ja eteläisen lintu- ja kasvilajin levinneisyysalueen kohtaamispaikka. Liminganlahdella pesii yli 160 lintulajia, ja vuoden aikana alueella voidaan havaita yli 200 lajia.

Liminganlahden luontokeskuksen pihasta pääsee Virkkulan lintutornille reilun puolen kilometrin mittaista sorastettua polkua pitkin. Sen lisäksi pihasta lähtee Rantaniityn luontopolku, joka kulkee lammaslaidunta mukaillen kohti rantaniittyjä. Molempia polkuja pitkin pääse kulkemaan niin pyörätuolilla kuin lastenvaunujen kanssa. Reiteillä ei ole talvikunnossapitoa. Reitit tarjoavat pitkän näkymän lintutornin silhuettiin.

Alueella sijaitsee nykyisellään huonokuntoinen lintutorni, joka puretaan uuden tornin valmistuttua. Torni tullaan rakentamaan nykyisen katselutasanteen pohjoispuolelle vanha tornin ollessa käytössä uuden valmistumiseen saakka.

Liminganlahden luontokeskus ja sen lintutorni ovat Limingan matkailun ykköskohde - ja tunnetuin niin Suomen kuin Euroopan laajuisesti.

Lintutornin merkitys

Käynti Virkkulan lintutornissa on kokonaisvaltainen luontokokemus. Käyntielämykseen vaikuttavat lintutornille saapuminen, vaivaton käynti torniin ja kiipeäminen näköalatasolle, lintujen tarkkailu ja valokuvaus sekä tornin laaja avautuminen luontomaisemaan. Kokemus syntyy vahvasti lintutornin hahmosta. Ilmeen täytyy olla omaleimainen ja mieleenpainuva. Lintutornin on oltava hengeltään luokseen kutsuva, palveltava toiminnallisesti erilaisia kävijöitä ja avauduttava tasapuolisesti ympäristöönsä. Luonnon on oltava läsnä. Ehdotuksissa on lintutornin tavoiteltu luonne ymmärretty pääsääntöisesti hyvin.

Soveltuvuus käyttötarkoitukseen

Rakennelman on toimittava käyttötarkoituksessaan mahdollisimman hyvin. Osa mukavuudesta syntyy liikkumiskokemuksesta. Eteenkin suurten vierailijaryhmien liikkumisen ja lintujentarkkailutoiminnan sujumisen on oltava helppoa. Se on osa positiivista käyntikokemusta. Kapeita reittejä ja ahtaita paikkoja on vältettävä. Liikkumisen mukavuus on turvattava riittävän avarilla katselutasanteiden tiloilla. Toimivuuden toteutuminen on ehdotuksissa yleensä ottaen onnistunut, vaikkakin eroja löytyi.

Rakenteellisuus ja taloudellisuus

Lintutornin on oltava rakenteellisesti toteutuskelpoinen ja taloudellinen. Rakenteiden on oltava sekä luotettavia että turvallisia. Taloudellisuus rakennuskustannuksissa ja ylläpidossa on tärkeää. Tornirakennelman koko osoittautui ehdotuksia jakavaksi tekijäksi. Osa tornisuunnitelmista oli kooltaan varsin laajoja. Ehdotuksista pyydettiin alustavat arviot suunnitelmien rakennuskustannuksista asiantuntijalta, rakennuskonsultti Jeniralta, vertailukelpoisuuden tueksi. Arvioiden perusteella ehdotusten välillä oli huomattavia hintaeroja. Voittaneen ehdotuksen kustannusarvio puolsi työtä toteutuksen pohjaksi.

3.4. EHDOTUSKOHTAISET ARVOSTELUT

Seuraavaksi käydään läpi ehdotuskohtaiset arvostelut. Ehdotuskohtaisissa arvosteluissa ensiksi koonti suunnitellusta kokonaisuudesta, sekä sen jälkeen tuomariston arvio.

JOUTSEN

A) JOUTSEN

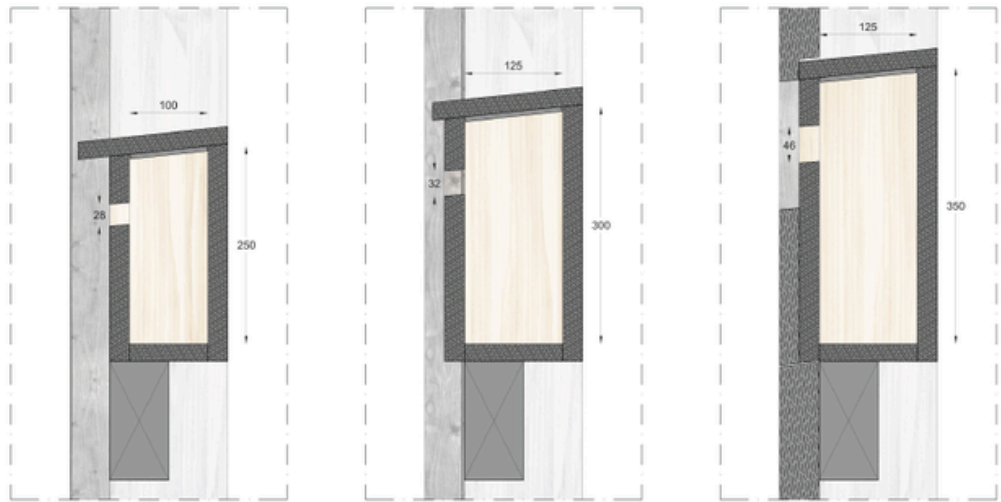
JOUTSEN

Ehdotuksen kantava idea on vapaamuotoinen, kaksitasoinen, vinoin pyramidiliimapuupalkein tuettu avoin rakennelma, missä loivan suoran portaan kautta siirrytään alemmalta näköalatasanteelta ylemmälle. Suunnitelmassa keskeistä on kokemus liikkeestä.

Ehdotus on veistoksellisuuudessaan näyttävä ja ainutlaatuisuutta tavoitteleva.

Työn arkkitehtoninen ote on lennokas, siivekkäiden lintujen maailmaan viittaava. Lintutornin arkkitehtuuri on näkymäkuvissa näyttävää ja virtaviivaista. Sen vuoksi rakennelman haluaisi paikantaa Liminganlahden aavaa lakeutta julkisempaan sijaintiin ja käyttötarkoitukseen. Eesityskuvissa ehdotuksen rakennelma on lähestulkoon leijuvan oloinen. Rakennelman maata koskettavat kantavat rakenteet ovat perspektiivikuvissa esittämättä, jättäen kuvittelun varaan, miltä tornin liittyminen maapintaan todellisuudessa näyttää. Ehdotus on varmaa otetta väläyttävä työ, mutta sisältää myös ristiriitaisuuksia. Rakennelma kasvaa kooltaan varsin suureksi, vaikka suureellisuus on myös sen ansio. Joutsen-torni on suunniteltu kokonaan massiivipuuisena. Kestävyyden nimissä kaiteiden, lattian ja portaiden materiaaliksi ehdotetaan arvokasta Accoya-puuta. Kokonaisratkaisu on kaiken kaikkiaan hintava esitetyssä muodossaan.

Yksityiskohtien tarkastelu osoittaa, että ylätasanteen kaltevaksi piirrettyssä kaideratkaisussa on suunniteltavaa käytännöllisyyden vuoksi. Toimivuuden kannalta kaidekallistus ulospäin on hankala. Tuen ottaminen kaiteesta tai valokuvaus sen välittömässä läheisyydessä vaikeutuu. Kokonaisotteeltaan ehdotus on rohkea ja kunnianhimoinen.

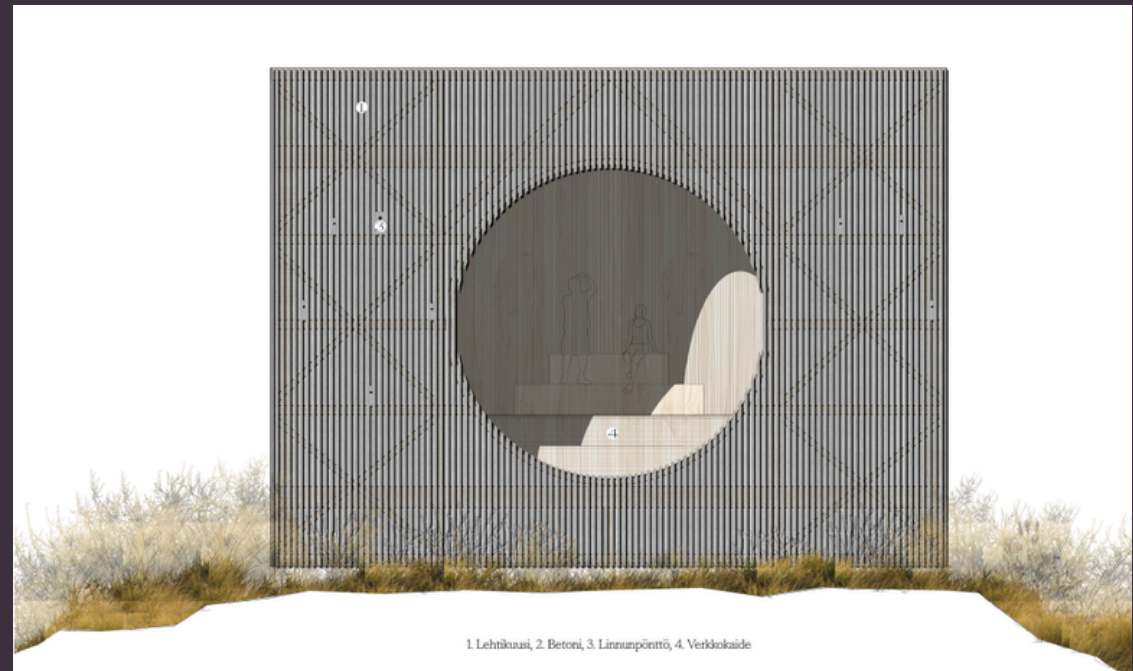
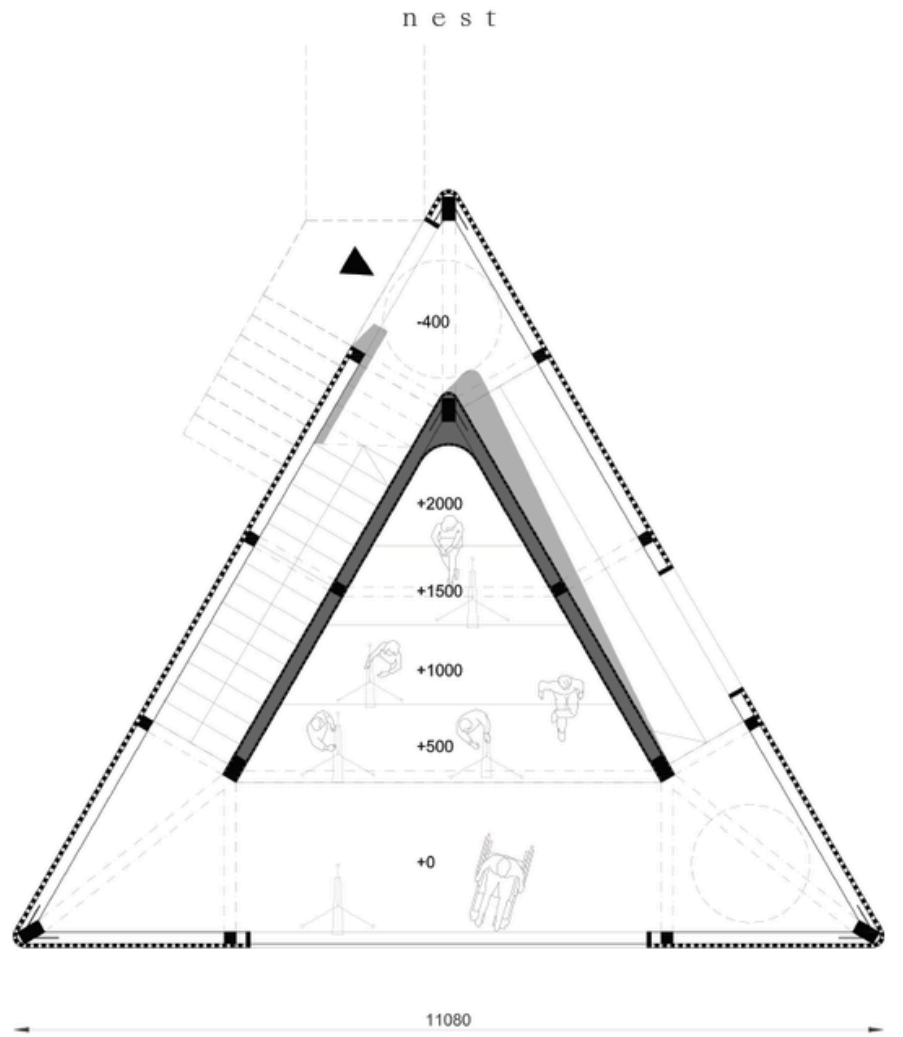
Pönttö XS
sinitäinen, kausitiainen, hömötiainen, töyhtötiainen

Pönttö S
kirjosieppo, talitiainen, lapintiainen

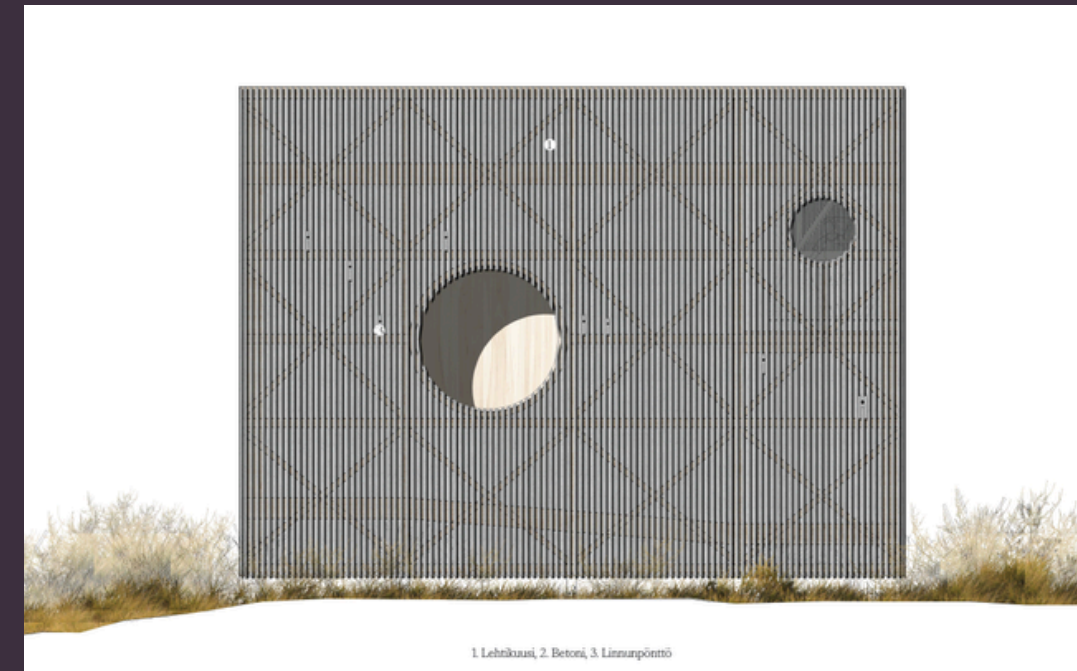
Pönttö M
kottarainen, käienpika, tervapääsky

B) NEST

1. Lehtikuusi, 2. Betoni, 3. Linnuspönttö, 4. Verkkokaide

1. Lehtikuusi, 2. Betoni, 3. Linnuspönttö

NEST

Ehdotuksen ideana on pohjapiirustukseltaan kolmion muotoinen pystyrimoin verhoiltu rakennelma, jonka keskellä sijaitsevan katsomon ulkoreunoilla kiertävät ramppi ja portaat, jotka vievät lintutornin avoimelle ylätasanteelle.

Ratkaisu on kiinnostava, sen muotokieli on veistoksellisen, pelkistetty. Lintutornin kompakti hahmo on omaleimainen ja tunnistettava. Pyörein aukoin varustetun, lehtikuusesta koottujen rimajulkisivujen arkkitehtuuri on ajankohtaista ja kiinnostavaa.

Lintutornin ylätaso tarjoaa avoimet näkymät jokaiseen suuntaan. Sen sijaan tornin alempi osa on puoliympinäinen, ja se vaikuttaa lintutornille tärkeän luontoyhteyden heikkenemiseen tornin sisällä ja tasolta toiselle liikuttaessa. Tornin keskelle sijoittuva terassoitu katsomotaso on omaperäinen ratkaisu, mutta aiheuttaa haasteita toiminnan sujuvuudelle ja tilojen joustavuudelle kulkuväylään. Tornin sisällä oleva katsomotaso mahdollistaa lintujen tarkkailun ja kuvaamisen säältä suojassa, mutta puoliympinäisellä pystyrimoituksella suljettu alataso myös rajaa tarkkailumahdollisuuksia eri suuntiin.

Ehdotuksen ansio on, että se pysyy kohtuullisissa mittasuhteissa. Materiaalivalinnat tukevat olosuhteita ja rakenteet ovat uskottavia. Puoliympinäinen rakennelma suojautuu hyvin sään rasitukselta. Rakennelma vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta, ja siten myös kustannustehokkaalta ja toteuttamiskelpoiselta. Perspektiivikuvasta välittyvän käsityksen mukaan Liminganlahden aavan maankohoamisrannikon sijaan tornirakennelma sopii hienosti paikkaan, missä se mukautuu osaksi suurmaisemaa.

Ehdotuksen yksityiskohtainen idea julkisivuun upotetuista linnunpöntöistä on hauska, mukava ajatus pienten linnunpönttöjen sijoittamisesta jättimäiseen ”linnunpönttöön”.

Kokonaisuutena ehdotus on taitavasti laadittu, rakenteet on tutkittu tarkasti, ja esitys on kaunis.

KEHRÄ

Ehdotus on muodoltaan lieriö, jonka sisään kätketyn pihan ympärillä kiertävät portaat johdattavat lintutornin ylemmälle tasolle, mistä avautuvat vapaat näkymät 360 astetta luontoon.

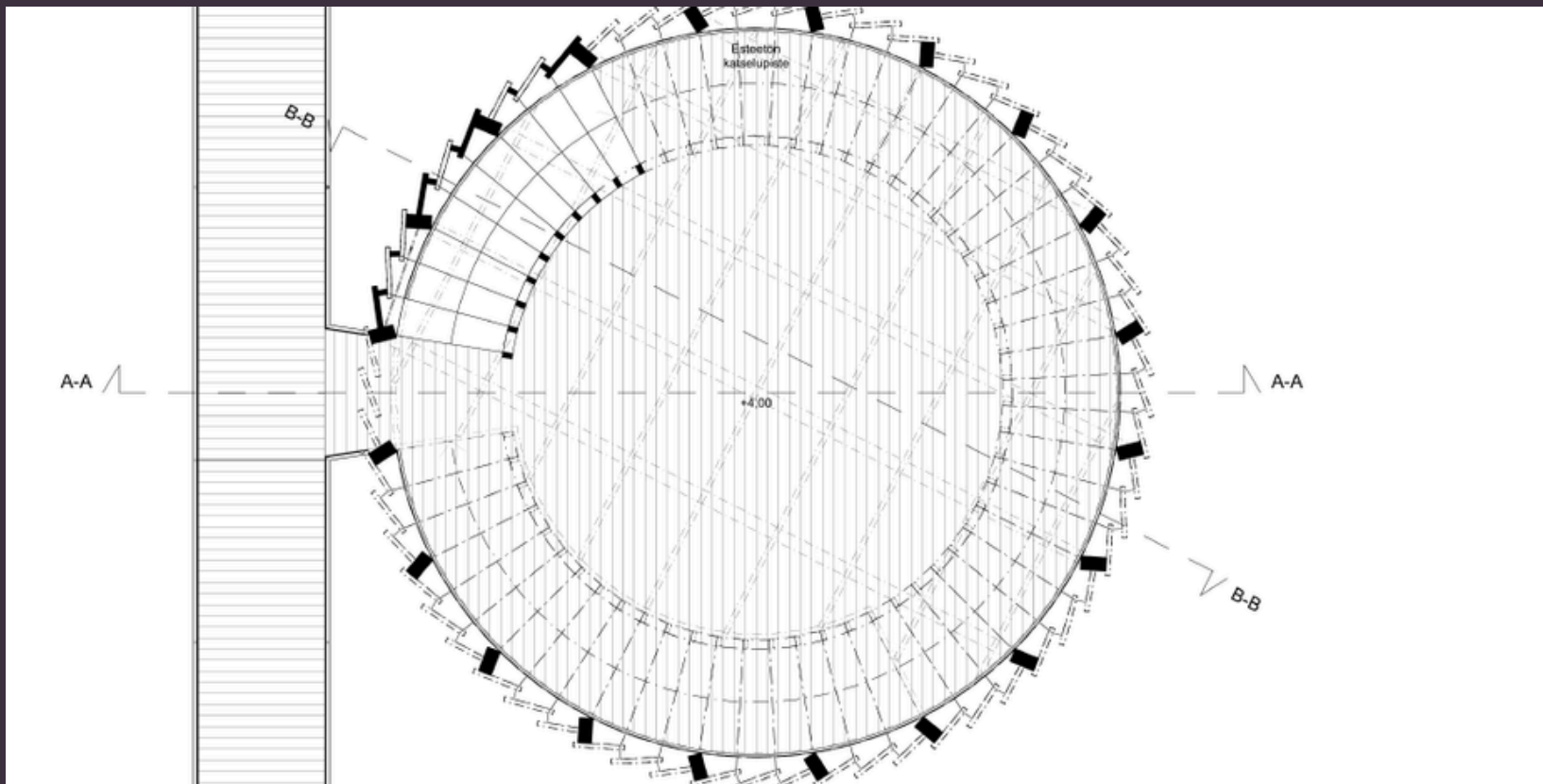
Ehdotuksessa on mietitty kauniisti saapuminen kosteikon herkkään ja moninaiseen maisemaan. Hienovarainen, korkeudeltaan varsin matala rakennelma sopii hienosti maankohoamisen muovaamalle alueelle kosteikkoaavalle ollen harmoniassa ympäristönsä kanssa. Rakennelma on ilmeeltään sekä ajaton että jännittävä.

Ehdotuksen hienous on sen liikkeeseen perustuvassa ideassa -kiertyvässä kehrässä. Liikkuminen virtaa luontevasti pyörähtävän rakennuksen ympäri, kulkeminen on sujuvaa ilman ahtautta. Alatasanne on suljetumpi ja toimii lintujen tarkkailussa piilokojun tavoin. Rakennelma keskelle sijoittuvan pihansa ansiosta se tarjoaa jännittävän tila- ja luontokokemuksen.

Rakennelman toteuttaminen on mietitty järkevästi. Rakenteissa on käytetty kotimaista kuusta. Rakennelman kehien osat voidaan esivalmistaa ja osin myös elementoida. Rakenteiden liitokset ovat yksinkertaisia. Esivalmistetut puukappaleet liitetään paikalla.

Seinien pystyrimalautaverhous suojaa tarkkailijoita tiivistyen piilokojun kohdalla umpinaiseksi ja harventuen ympyrän kehän edetessä avaten väljempiä näkymiä. Piilokojun seinäluukut mahdollistavat lintujen tarkkailun ja valokuvaamisen.

Kehran kokonaisratkaisussa on jujua, mutta laajalle alalle levittyvän perusratkaisunsa vuoksi se on liian kookas toteutettavaksi sekä rakennusmaisuuksiensa että kustannustensa vuoksi. Siitäkin huolimatta Kehra on varmaotteisten tekijöiden herkkä, kauniisti laatima ehdotus.

MUUTTAJAT

Ehdotuksen perusratkaisuna on ympyräpohjainen lieriö, jonka sisällä sijaitseva spiraalimaisesti nouseva ja kiertyvä portaikko johdattaa kävijän ylätasanteelle tarjoten avoimen näkymän kaikkiin ilmansuuntiin. Lintutornin arkkitehtoninen idea on saanut innoituksensa taivaalla lentävästä muuttolintujen parvesta. Metaforana se sopii kepeän kauniisti Liminganlahdelle paikan henkeen. Myös itse lintutorni tulee elämään liikkeestä, sekä valon kulusta tornin sisällä päivän mittaan että ihmisten liikkumisesta portaikossa. Lintutorniin kiipeäminen tulee olemaan kokemus, spiraalimaisesti kiertyvän portaikon johdattamana maisema elää ylöspäin siirtymisen myötä.

Selkeytensä ja avoimuutensa ansiosta lintutorni tarjoaa hyvät mahdollisuudet lintujen tarkkailuun ja valokuvaukseen sekä alemmalla että ylemmällä tasolla. Alempi taso on esteetön ja saavutettavissa pyörätuolilla. Lisäksi se mahdollistaa lintujen valokuvauksen alemmalta tasolta lähes joka suuntaan.

Tornin konsepti on sekä vahva että selkeä. Tornin kantavana rakenteena toimii kaksikymmentä ympyrämuodostelmaan kiinnitettyä liimapuumastoa, jotka kannattelevat tarkastelutasanteiden primääripalkistoa. Portaikko kiinnitetään ulkokehältä pystyrakenteisiin ja sisäkehältä ripustusrakentein ylätasanteen primääripalkkeihin. Tornin porrasta verhoaa ei kantava, vaakaan asemoitu harvalaudoitus, joka tulee vaatimaan käytettävän puumateriaalin osalta sekä profiililtaan tarkentamista sään kestävyden varmistamiseksi.

Ehdotuksen kokonaisratkaisu on kompaktissa muodossaan onnistunut, taitavasti laadittu, omaleimainen, houkutteleva ja kaunis.

4. KILPAILUN RATKAISU

4.1. ARVIOINTIRYHMÄN PÄÄTÖS

Arviointiryhmä perehtyi ehdotuksiin, ja arvosteli työt kilpailuasiakirjoissa määritettyjen kriteereiden perusteella. Tuomaristo oli yksimielinen voittajasta, ja päätti asettaa kilpailussa ensimmäiselle sijalle ehdotuksen nimimerkillä **"Muuttajat"**. Muita ehdotuksia ei asetettu paremmuusjärjestykseen.

Kilpailun ratkaisi voittaneen ehdotuksen kokonaisuus: paikan henkeen sopivuus, rakenteellinen idea ja kehityskelpoisuus, toimivuus lintujen tarkkailuun ja valokuvaamiseen, tornin joustava ja monipuolinen käyttömahdollisuus sekä toteutettavuus. Ehdotuksista pyydettiin alustavat arviot suunnitelmien rakennuskustannuksista asiantuntijalta vertailukelpoisuuden tueksi. Arvioiden perusteella ehdotusten välillä oli huomattavia hintaeroja. Voittaneen ehdotuksen kustannusarvio puolsi työtä toteutuksen pohjaksi. Alla on tiivistetysti kirjattuna arviointiryhmän päätökset ja niiden perustelut.

1. sija - Voittajaehdotus "Muuttajat" Ehdotus ilmentää hienosti lintutornirakentamista kepeällä, ilmavalla ja runollisella otteella. Tornin asettuu herkkään luontomaisemaan mielenkiintoa herättävänä maamerkinä, kuin "ilmoihin kurottavana muuttolintujen parvena". Tornin arkkitehtoninen selkeys yhdistettynä toiminnallisuuteen on kilpailun huippuluokan antia. Rakennelma on kehityskelpoinen: arvosteluryhmä piti ehdotusta parhaiten toteutuksen pohjaksi sopivaksi.

2.-4. sijat - "Joutsen" Ehdotus onnistuu veistoksellisella, lennokkaalla ja näyttävällä yleisotteellaan. Tuomaristo mielsi kuitenkin lintutornin ilmeeltään sopivammaksi Liminganlahden aavaa lakeutta julkisempaan sijaintiin ja käyttötarkoitukseen. Kehitettävää nähtiin ehdotuksen toteutukseen liittyvissä rakenneratkaisuissa. Ratkaisun perusluonne johtaa rakentamis- ja huoltokustannuksiltaan liian arvokkaaseen lopputulemaan.

2-4. sijat - "Nest" Ehdotus on kokonaisuuteltaan vahva ja omaperäinen kompaktin kolmiomaisen muotonsa ansiosta. Ehdotus herätti paljon keskustelua. Koettiin, että Liminganlahden aavan maankohoamisrannikon sijaan torni sopisi paremmin paikkaan,

missä se mukautuu osaksi suurmaisemaa. Puoliympinainen torni terassoituine katsomotasoineen luo vaikutelman kokoaan suuremmasta rakennelmasta. Arkkitehtoniselta laadultaan ehdotus on korkeatasoinen ja hienosti laadittu. Rakennelma on huolto- ja rakentamiskustannuksiltaan toteutettavissa.

2-4. sijat – “Kehrä” Arviointiryhmä arvosti ehdotuksen hienovaraista, korkeudeltaan varsin matalan rakennelman harmonista sopivuutta maankohoamisen muovaamalle kosteikkoavalle. Ehdotuksen kiertyvään liikkeeseen perustuva kokonaisratkaisu rakennelman sisään asettuvine pihoinen nähtiin hienona ja kokemuksellisenä. Todettiin, että perusratkaisunsa vuoksi se on kuitenkin kookas toteutettavaksi sekä rakennusmaisuuutensa että kustannustensa vuoksi.

4.2. SUOSITUS JATKOTOIMENPITEIKSI

Arviointiryhmä suosittelee seuraavia jatkotoimenpiteitä voittaneelle “Muuttajat” ehdotukselle:

On varmistettava, että käynti torniin ja reitin päätytasanteelle tarkkailemaan ympäristöä ovat kävijämäärän maksimikäytön mukaan riittävän väljiksi mitoitettut. Voidaan harkita tornin viereen sijoittuvan päätytasanteen tarkkailupaikan suurentamista jatkokeskustelujen pohjalta.

Tornin portaan rakenneratkaisu tulee kehittymään rakentamistavan, materiaalien ja yksityiskohtien suhteen. On varmistettava, että toteutuksessa huomioidaan tornin tukevuus kuormitettuna ja äärimmäisissä tuuliolosuhteissa. Rakenteen on oltava heilumaton ja värinätön myös valokuvauksen ja kaukoputken käytön kannalta. Lisäksi on varmistettava, että perustukseksi ehdotettu kehämäinen betonipalkkipaalutus on olosuhteiden kannalta sopivin.

Tornin porrasta verhoavan vaakalaudoituksen yksityiskohdat vaativat käytettävän puumateriaalin osalta sekä profiililtaan tarkentamista sääkestävyyden, vaihdettavuuden ja korjattavuuden toteutumiseksi. Olemassa olevan tornin puutavaran hyödyntäminen kierrätettynä uuteen torniin ei ole järkevää sen nykykunnan vuoksi. Uudessa tornissa käytetään pitkäkestoista puutavaraa, mahdollisesti lehtikuusta tai kuusta saatavuuden mukaan. Rakennelmassa on huomioitava lisäksi mahdollinen ilkeältä materiaaleissa ja pintakäsittelyssä. Viitteellisesti esitetty kaidemääräykset täyttävä kaiteiden suojaosuus vaijerista punottuna verkkona vaatii detaljisuunnittelun puurakenteisiin liittyen.

5. KILPAILUEHDOTUSTEN TEKIJÄT

Ehdotuksen "Joutsen" tekijätiedot

Kilpailuehdotuksen laatinut toimisto: Ateljé Sotamaa

Pääsuunnittelija: Kivi Sotamaa

Työryhmä: Filippo Fabi

Yhteystiedot: kivi@sotamaa.net / +358 50 435 0109

Ehdotuksen "Nest" tekijätiedot

Kilpailuehdotuksen laatinut toimisto: Studio Puisto Arkkitehdit Oy

Heikki Muntola, arkkitehti SAFA

(Havainnekuva: CYLIND)

Sposti: heikki.muntola@studiopuisto.fi

Puhelin: 050 5432 089

Ehdotuksen "KEHRÄ" tekijätiedot

Kilpailuehdotuksen laatinut toimisto: OOPEAA OFFICE FOR PERIPHERAL ARCHITECTURE

Tekijät:

Anssi Lassila, arkkitehti (safa) M.Sc, professori

Havu Järvelä, arkkitehti (safa) M.Sc

Iida Hedberg, arkkitehti (safa) M.Sc

Ehdotuksen "MUUTTAJAT" tekijätiedot

Kilpailuehdotuksen laatinut toimisto: Verstas Arkkitehdit Oy

Tekijät ja tekijänoikeus:

Väinö Nikkilä, puh 045 113 5001

Jussi Palva, arkkitehti SAFA, puh 050 582 3958

Riina Palva, arkkitehti SAFA, puh 050 525 9036

Ilkka Salminen, arkkitehti SAFA, puh 040 523 7065

Työryhmä:

Otto Autio, arkkitehti SAFA

Avustajat:

Elsa Kangaspunta, arkkitehti, SAFA

Asiantuntija, rakenteet:

Janne Hellsten, Nodetec Oy

